

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 189/2025-19

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej a zo sudcov Miroslava Duriša (sudca spravodajca) a Miloša Maďara v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného advokátom JUDr. Milanom Kuzmom, Floriánska 16, Košice, proti postupu Mestského súdu Bratislava I (pôvodne Okresného súdu Bratislava I) v konaní vedenom pod sp. zn. 2T/48/2014 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Mestského súdu Bratislava I (pôvodne Okresného súdu Bratislava I) v konaní vedenom pod sp. zn. 2T/48/2014 **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na prerokovanie jeho veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Mestskému súdu Bratislava I **p r i k a z u j e**, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 2T/48/2014 konal bez zbytočných prietáhov.
3. Sťažovateľovi **p r i z n á v a** finančné zadost'učinenie v sume **4 000 eur**, ktoré **j e** mu Mestský súd Bratislava I **p o v i n n ý** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Mestský súd Bratislava I **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľovi trovy konania v sume **926,02 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Obsah ústavnej sťažnosti a skutkový stav

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 25. februára 2025 domáhal vyslovenia porušenia základného práva na prerokovanie svojej veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), a to postupom mestského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 2T/48/2014. Sťažovateľ zároveň navrhoval, aby ústavný súd prikázal mestskému súdu konať bez zbytočných prietahov a priznal mu finančné zadost'učinenie vo výške 12 000 eur, ako aj náhradu trov právneho zastúpenia.
2. Z ústavnej sťažnosti vyplynulo, že sťažovateľovi bolo 10. októbra 2013 vznesené obvinenie za zločin úverového podvodu v štádiu pokusu. Po skončení vyšetrovania podal prokurátor 7. októbra 2014 na sťažovateľa obžalobu na Okresnom súde Bratislava I, ktorý trestnej veci pridelił sp. zn. 2T/48/2014. Po reorganizácii súdov v Bratislave je napadnuté konanie vedené na mestskom súde.
3. Podľa sťažovateľa predstavuje dĺžka napadnutého súdneho konania ku dňu podania ústavnej sťažnosti 10 rokov a 4 mesiace, čo podľa neho samo osebe indikuje neprimeranú dĺžku konania. Sťažovateľ tiež uviedol, že v napadnutom konaní došlo aj k zmene zloženia senátu, čím sa muselo zopakovať celé dokazovanie. Táto okolnosť podľa sťažovateľa prispela k predĺženiu konania, no nemožno ju pripočítať na jeho ťarchu, ale na vrub konajúcemu súdu. S ohľadom na nariadené termíny pojednávania sa nedá podľa sťažovateľa ani len predpokladať, kedy by mohlo byť napadnuté konanie ukončené aspoň pred prvostupňovým súdom.
4. Sťažovateľ si uplatnil aj finančné zadost'učinenie vo výške 12 000 eur, ktoré odôvodnil dĺžkou napadnutého konania, morálnou ujmu, ktorú utrpel s ohľadom na túto dĺžku, a aj tým, že nevie predpokladať, ako sa bude toto konanie vyvíjať ďalej.

II.

Procesný postup ústavného súdu

5. Ústavný súd ústavnú sťažnosť predbežne prerokoval a uznesením č. k. I. ÚS 189/2025-10 z 27. marca 2025 ju podľa § 56 ods. 1 a 2 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) prijal na ďalšie konanie v celom rozsahu.
6. S ohľadom na dĺžku dosiaľ vedeného trestného konania, ktorá na prvý pohľad indikuje existenciu tzv. extrémnych prietahov iba v rámci samotného postupu súdu (viac ako desať rokov), ústavný súd ustúpil zo striktného vyžadovania uplatnenia, resp. uplatnenia sťažnosti v zmysle § 55 ods. 3 Trestného poriadku pred podaním ústavnej sťažnosti, ktorá by vzhľadom na okolnosti prípadu nemala už schopnosť plniť funkciu účinného prostriedku nápravy (I. ÚS 136/2025).
7. Ústavný súd následne 28. marca 2025 vyzval predsedu mestského súdu, aby sa vyjadril k ústavnej sťažnosti sťažovateľa. Predseda mestského súdu v podaní doručенom ústavnému súdu

10. apríla 2025 v prvom rade uviedol, že sťažovateľ nevyužil všetky prostriedky nápravy, menovite sťažnosť predsedovi súdu na prieťahy v konaní podľa zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a príseďiacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a sťažnosť pre nečinnosť podľa § 55 ods. 3 Trestného poriadku. Predseda ďalej poukázal na okolnosť, že v priebehu napadnutého konania sa vystriedali štyria zákonní sudcovia, pričom po zmene senátu a výzve súdu zo 4. decembra 2019 sťažovateľ 21. decembra 2019 oznámil, že trvá na opätovnom vykonaní dokazovania. Prvý zo zákonných sudcov uskutočnil hlavné pojednávania v termínoch 16. decembra 2014, 7. apríla 2015, 23. júna 2015, 9. októbra 2015, 19. januára 2016, 1. apríla 2016, 22. apríla 2016, 31. mája 2016, 12. augusta 2016, 3. marca 2017, 13. júna 2017, 13. októbra 2017, 30. januára 2018, 17. apríla 2018 a 27. júla 2018. Následne štvrtý zákonný sudca v poradí uskutočnil hlavné pojednávania v termínoch 29. septembra 2021, 19. januára 2022, 20. januára 2022, 21. apríla 2022, 10. augusta 2022, 26. januára 2023, 31. mája 2023, 9. mája 2024, 31. októbra 2024 a 13. marca 2025. Pričom posledných troch pojednávani sa sťažovateľ nezúčastnil, pretože súd mu nevedel doručiť predvolanie na žiadnu z adries, ktoré mal k dispozícii. Uvedené podľa predsedu mestského súdu preukazuje, že súd nebol v napadnutom konaní nečinný. Naopak, k prieťahom prispel aj samotný sťažovateľ jednak tým, že 21. decembra 2019 trval na opätovnom vykonaní dokazovania po zmene zloženia senátu, a tiež tým, že v priebehu konania niekoľkokrát menil svojho obhajcu, pričom nový obhajca musel nanovo naštudovať celý spisový materiál. Okrem toho poukázal predseda mestského súdu na to, že dĺžku konania ovplyvnila aj pandemická situácia súvisiaca s ochorením COVID-19, nadmerná zaťaženosť súdnych oddelení mestského súdu, ako aj sťahovanie súdov v súvislosti so zmenou súdnej mapy v Bratislave.

8. Ústavný súd podľa § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s podaniami účastníkov dospel k názoru, že od ústneho pojednávania nemožno v tomto prípade očakávať ďalšie objasnenie veci.

III.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

9. Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom mestského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 2T/48/2014 došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a jeho práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

10. Ústavný súd si pri výklade „práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov“ garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o „právo na prejednanie veci v primeranej lehote“, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03).

11. Ústavný súd pri rozhodovaní o ústavných sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom tohto základného práva je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba čakajúca na rozhodnutie všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04).

Priznanie práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zakladá povinnosť súdu aj sudcu na organizovanie práce tak, aby sa toto právo objektívne realizovalo (II. ÚS 21/01, I. ÚS 251/05). Ústavný súd zároveň zdôraznil, že z hľadiska hodnotenia povahy veci sa oprel o všeobecnú zásadu uznávanú aj v judikatúre ESLP, podľa ktorej sa primeraná lehota na konanie v trestných veciach v dôsledku mimoriadne citeľného zásahu do sféry osobných práv a slobôd, ktorý je s priebehom trestného procesu spojený, musí posudzovať prísnejšie (II. ÚS 32/03).

12. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. Za súčasť prvého kritéria sa považuje aj povaha prerokúvanej veci.

13. Pokiaľ ide o kritérium právnej a faktickej zložitosti veci, táto je pri trestnom čine úverového podvodu determinovaná konkrétnymi okolnosťami prípadu. Predseda mestského súdu a ani sťažovateľ neuvádzali žiadnu okolnosť, ktorá by mala vplyv na zložitosť veci týkajúcej sa trestného činu, z ktorého bol sťažovateľ obžalovaný.

14. Správanie účastníkov konania je druhým kritériom pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným priet'ahom. Ústavný súd v rámci tohto bodu musel konštatovať, že hoci sťažovateľ využíval legálne spôsoby ochrany svojich práv (žiadosť o opätovné vykonanie dokazovania po zmene senátu, zmeny právneho zástupcu), tieto mali vplyv na dĺžku napadnutého konania. V tomto zmysle možno konštatovať, že aj sťažovateľ spôsobil svojím konaním predĺženie konania, čo ústavný súd zohľadnil pri rozhodovaní o sume finančného zadosťučinenia uplatneného sťažovateľom. Toto správanie sťažovateľa ale napriek tomu nemalo rozhodujúci vplyv na celkovú dĺžku napadnutého konania, pretože subjektom, ktorý vedie a riadi trestné konanie po podaní obžaloby, je súd, ktorý má zákonné možnosti postupovať efektívnejšie (či už pri doručovaní predvolania, alebo pri nariaďovaní pojednávani) na účely urýchleného rozhodnutia veci.

15. Tretím hodnotiacim kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k zbytočným priet'ahom, bol postup samotného mestského súdu (predtým okresného súdu) v napadnutom konaní. Hoci predseda mestského súdu odkázal na viaceré objektívne okolnosti predlžujúce dĺžku napadnutého konania (zmeny sudcov, zmena súdnej mapy, nadmerná zaťaženosť sudcov, pandémie ochorenia COVID-19), vo vzťahu k týmto okolnostiam ústavný súd opakuje, že akékoľvek systémové nedostatky, resp. preťaženia v oblasti výkonu spravodlivosti nemožno pripisovať na ťarchu účastníkov súdneho konania a mieru ochrany ich základného práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru oslabiť poukázaním na dlhodobu obmedzené personálne kapacity príslušných súdov (m. m. IV. ÚS 76/07, I. ÚS 294/2016, III. ÚS 583/2016).

16. V napadnutom konaní nebol mestský súd schopný vydať meritórne rozhodnutie ani po viac ako 10 rokoch od podania obžaloby, resp. sťažovateľovi chýba koncovka v jeho trestnej veci aj 11 rokov po tom, čo bol obvinený z trestného činu úverového podvodu v štádiu pokusu. Pritom platí, že s odstupom času klesá efektivita represívneho účinku trestného práva ako celku. V napadnutom konaní teda ústavný súd nemohol posúdiť postup mestského súdu ako efektívny a aj bez toho, aby špecifikoval konkrétne obdobia nečinnosti, ho v kontexte danej veci považoval za porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov. Ústavný súd ešte podotýka, že samotný počet nariadených pojednávani v danej veci (15 prvým zákonným sudcom

a 10 po opätovnom vykonávaní dokazovania po zmene senátu po žiadosti sťažovateľa) svedčí nielen o tom, že súd konal, ale najmä o tom, že konal neefektívne. Minimálne v rámci opätovne vykonaného dokazovania mohol súd vychádzať z obsahu samotného spisu a naplánovať pojednávania efektívnym spôsobom tak, aby mal dostatočný podklad na rozhodnutie skôr ako po 10 pojednávaniach.

17. Na základe uvedených skutočností ústavný súd dospel k záveru, že základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a jeho právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru boli postupom mestského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 2T/48/2014 porušené (bod 1 výroku tohto nálezu).

IV.

Príkaz konať a primerané finančné zadost'učinenie

18. V záujme efektívnosti poskytnutej ochrany sťažovateľovi ústavný súd prikázal mestskému súdu podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde konať v predmetnej veci bez zbytočných prietáhov (bod 2 výroku tohto nálezu).

19. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

20. Cieľom primeraného finančného zadost'učinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (m. m. napr. IV. ÚS 210/04).

21. Sťažovateľ si uplatnil primerané finančné zadost'učinenie v sume 12 000 eur, ústavný súd ale považoval túto sumu do určitej miery za neprimeranú, preto ju znížil a priznal mu finančné zadost'učinenie vo výške 4 000 eur (bod 3 výroku tohto nálezu). Pri určení výšky tohto zadost'učinenia zohľadnil svoju stabilnú judikatúru (napr. IV. ÚS 535/2013, I. ÚS 582/2015, I. ÚS 54/2016, I. ÚS 611/2017, IV. ÚS 21/2018, IV. ÚS 63/2020, IV. ÚS 109/2020, IV. ÚS 287/2020, IV. ÚS 313/2020), prihliadol pritom aj na satisfakčný charakter priznaných trov právneho zastúpenia, ako aj na predĺženie konania, ktoré bolo spôsobené procesným postupom sťažovateľa v napadnutom konaní. S ohľadom na tento procesný postup sťažovateľa (najmä jeho žiadosť o opätovné vykonanie dokazovania po zmene senátu po piatich rokoch súdneho konania) ústavný súd podotýka, že sťažovateľ musel predpokladať, že tento jeho postup výrazne predĺži napadnuté konanie. V prevyšujúcej časti jeho ústavnej sťažnosti týkajúcej sa finančného zadost'učinenia teda nevyhovel (bod 5 výroku tohto nálezu).

V.

Trovy konania

22. Ústavný súd priznal sťažovateľovi (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania v celkovej sume 926,02 eur (bod 4 výroku tohto nálezu), t. j. v miere, v akej si ich uplatnil sťažovateľ vo svojej ústavnej sťažnosti.

23. Pri priznaní trov právneho zastúpenia sťažovateľa ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách

advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), a to za dva úkony právnej služby podľa § 13a ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky (prevzatie a príprava zastúpenia vrátane prvej porady s klientom a podanie sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy). Ústavný súd vychádzal zo základnej sadzby tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby za rok 2025 v sume 371 eur (1/4 výpočtového základu podľa § 11 ods. 3 vyhlášky) a tiež zo sadzby za náhradu hotových výdavkov (režijný paušál) za každý úkon právnej služby za rok 2025 v sume 14,84 eur (1/100 výpočtového základu podľa § 16 ods. 3 vyhlášky). Súčasťou výslednej sumy je aj daň z pridanej hodnoty.

24. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je mestský súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 Civilného sporového poriadku) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

25. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou nálezu uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Bratislave (detašované pracovisko) 23. apríla 2025

Jana Baricová
predsedníčka senátu